

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

З обов'язкової освітньої компоненти

**«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ОСНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДЕОНТОЛОГІЇ»**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за
спеціальністю 053 Психологія*

Житомир-2025

УДК 378.147:159.98(072)

М 52

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(протокол №4 від 03.03.2025 р.)*

Рецензенти:

Моляко В.О. – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології творчості Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Аврамчук О.С. – доктор психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології Українського Католицького Університету

Стахова О.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

М 52 Методичні рекомендації до практичних занять та до організації самостійної роботи з обов'язкової освітньої компоненти «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» / Уклад.: І.С. Загурська, О.М. Савиченко, Ю.П. Пехоцька. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2025. 47 с.

Методичні рекомендації до практичних занять та до організації самостійної роботи з обов'язкової освітньої компоненти «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» розроблені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія та відповідають освітньо-професійній програмі Психологія.

Змістове наповнення методичних рекомендацій узгоджується із переліком необхідних загальних та спеціальних компетентностей, а також програмних результатів навчання. Матеріал поділений на два модуля, які містять плани практичних занять та завдання до них; вказано рекомендовану основну та додаткову літературу.

У методичних рекомендаціях окреслено критерії оцінювання завдань на практичних заняттях та критерії оцінювання екзаменаційної роботи. Додатки містять організаційні рекомендації до реферування наукової статті.

УДК 378.147:159.98(072)

© І.С. Загурська, 2025

© О.М. Савиченко, 2025

© Ю.П. Пехоцька, 2025

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	5
Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.....	6
Критерії оцінювання завдань на практичних заняттях.....	8
Критерії оцінювання екзаменаційної роботи.....	9
Структура освітньої компоненти.....	10
Модуль 1. Вступ до спеціальності: ресурси соціальної адаптації.....	11
Завдання до підсумкової модульної контрольної роботи №1.....	18
Відпрацювання пропущених занять у модулі 1.....	19
Модуль 2. Вступ до спеціальності: психологія як навчальна дисципліна та професійна діяльність.....	20
Завдання до підсумкової модульної контрольної роботи №2.....	34
Відпрацювання пропущених занять у модулі 2.....	36
Вимоги до екзамену.....	37
Список рекомендованих джерел та літератури.....	39
Додатки	44
Додаток 1. Організаційні рекомендації до реферування наукової статті.....	44
Додаток 2. Структура та орієнтовний зразок реферування наукової статті.....	45

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення освітньої компоненти: підготовка студентів до здобуття професії психолога в університеті.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

1. Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.
2. Психологічний супровід в адаптації студентів до нового соціального середовища та вимог майбутньої професії.
3. Поширення інформації щодо професійної етики, дотримання правил академічної доброчесності у процесі навчання та виконання усіх видів навчальних завдань.
4. Ознайомлення з основними видами діяльності та особливостями роботи психолога в різних галузях.
5. Ознайомлення з особливостями виконання професійно орієнтованих завдань з психології.
6. Оволодіння навичками самостійної роботи з бібліотечними каталогами, бібліографічними довідниками, навчальною та науковою літературою у процесі підготовки до виконання основних видів студентських робіт.
7. Ознайомлення із основами науково-дослідницької роботи, вимогами до наукового стилю та академічного письма.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР 19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

ПР23. Демонструвати готовність до прийняття рішень та дій, ґрунтуючись на принципі неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності у професійній діяльності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід’ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- опрацювання основних понять;
- виконання завдань до самостійної роботи;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і вноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви маєте засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов’язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам’ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки щодо прочитаного матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультацію до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьовані питання. Ви можете це зробити, відповівши на контрольні питання до тем практичних занять.

Виконання завдань до самостійної роботи має на меті вироблення умінь, необхідних для вирішення професійних завдань.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з вимогами до самостійних завдань.
- Ознайомтеся зі змістом самостійного завдання.
- Визначте, чи доводилося Вам виконувати подібні завдання.
- Проаналізуйте теоретичний матеріал, необхідний для виконання самостійного завдання.
- Визначте питання, на які Ви не можете дати відповіді самостійно, зверніться за консультацією до викладача.
- Конкретизуйте завдання, які Ви маєте вирішити в ході виконання самостійного завдання.
- Проаналізуйте, чи всі поставлені завдання Ви виконали.
- Внесіть, за потреби, корективи до виконаного завдання.
- Оформіть завдання відповідно до вимог.
- Здайте завдання викладачу у зазначений термін.

Підготовка до модульної контрольної роботи (МКР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до МКР та екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову навчальну літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або методичних рекомендаціях).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

Критерії оцінювання завдань на практичних заняттях

Модуль 1. Оскільки практичні заняття у модулі 1 проводяться у формі адаптаційного тренінгу, то здобувачі залежно від рівня активності на тренінговому занятті можуть отримати максимальний бал – 100 б.

Критерії оцінювання на практичних заняттях у модулі 2 представлені в таблиці нижче.

Оцінка	Вимоги до знань, умінь та навичок студентів. Досягнення програмних результатів навчання
Тестові завдання (max – 50 балів)	
10 балів	Правильна відповідь на кожне тестове завдання
0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання
Теоретичне питання, участь у груповій роботі (max – 50 балів)	
0-12 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
13-24 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
25-36 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
37-50 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Оцінка	Вимоги до знань, умінь та навичок студентів. Досягнення програмних результатів навчання
Тестові завдання (max – 20 балів)	
4 бали	Правильна відповідь на кожне тестове завдання
0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання
Теоретичне завдання (max – 30 балів)	
0-15 балів	Структурованість відповіді, наявність внутрішньої логіки у викладі матеріалу
16-20 балів	Повні та вичерпні визначення основних понять
21-30 балів	Опора на першоджерела, цитування основних ідей. Повнота відповіді, аналіз усіх аспектів проблеми
Професійно-орієнтоване завдання (реферування наукової статті) (max – 50 балів)	
0-30 балів	<ul style="list-style-type: none"> – допущено неточності в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить багато упущень у співвідношенні до першоджерела – відсутній підсумок у зареферованому матеріалі
31-40 бали	<ul style="list-style-type: none"> – допущено незначні неточності в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить часткові упущення у співвідношенні до першоджерела – підсумок до зареферованого матеріалу загалом ілюструє розуміння здобувачем освіти аналізованої психологічної проблеми
41-50 балів	<ul style="list-style-type: none"> – правильно оформлена бібліографія до реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу у повній мірі відображає зміст аналізованого першоджерела – підсумок до зареферованого матеріалу загалом ілюструє розуміння здобувачем освіти аналізованої психологічної проблеми

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль 1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: РЕСУРСИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ												
Тема 1. Ідентифікація з групою як важливий етап соціальної адаптації	16	2	6		8		15		1		14	
Тема 2. Співробітництво як основа адаптації	14		6		8		15		1		14	
Тема 3. Саморегуляція, пошук особистісних ресурсів та майбутня професія	15		4		11		15				15	
Тема 4. Вміння планування часу як важливий адаптаційний ресурс	15	2	2		11		15				15	
Разом за модулем 1	60	4	18		38		60		2		58	
Модуль 2. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ТА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ												
Тема 5. Психологія як самостійна наука	7	2	2		3		7				7	
Тема 6. Здобуття професії психолога	11	4	4		3		10	2	1		7	
Тема 7. Психологія як професійна діяльність. Види професійної діяльності психолога	8	2	2		4		9	1	1		7	
Тема 8. Професійне та особистісне зростання психолога	8	2	2		4		8	1			7	
Тема 9. Основи навчальної діяльності студентів-психологів	8	2	2		4		8				8	
Тема 10. Основи науково-дослідницької роботи студентів-психологів	10	2	4		4		9		1		8	
Тема 11. Психологія як навчальна дисципліна. реферування наукової статті	8	2	2		4		9		1		8	
Разом за модулем 2	60	16	18		26		60	4	4		52	
Усього годин	120	20	36	-	64	-	120	4	6	-	110	-

Модуль 1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: РЕСУРСИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1-3
ТЕМА 1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ З ГРУПОЮ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

Мета: психологічна підтримка здобувачів освіти у процесі соціальної адаптації.

Професійна спрямованість:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Цілі та завдання тренінгу.
2. Правила взаємодії у групі.
3. Процес ідентифікації з групою.

Зміст практичного заняття:

1. Ознайомити студентів із загальними принципами тренінгу.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на покращення соціальної адаптації через ідентифікацію із академічною групою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1-2

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Імена та якості»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: *знайомство учасників між собою, тренування вміння запам'ятовувати інформацію.*
2. **Вправа «Невербальне привітання»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: *знайомство учасників між собою, тренування вміння запам'ятовувати інформацію.*
3. **Вправа «Взаємне інтерв'ю»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: *розвиток взаємодовіри, групової згуртованості, емоційної свободи.*
4. **МАК «Мій вояж»** (К.П. Гавриловська, Ю.Ю. Дем'янчук).
Мета вправи: *усвідомлення себе у групі через визначення своїх сильних сторін.*

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Каракулі за допомогою сітелі»** (В. Назаревич).
Мета вправи: *адаптація в соціальному просторі та оптимізація міжособистісної взаємодії.*

2. **Вправа «Комунікативне малювання»** (В. Назаревич).

Мета вправи: розвиток вміння орієнтуватися в намірах інших, узгоджувати свої дії з партнером по малюванню, оптимізація міжособистісної взаємодії.

3. **Вправа «Спільне фото»** (авторська)

Мета вправи: ідентифікація з групою через фотографію.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

Література

Основна література

1. Загурська І.С. Значення адаптаційного тренінгу для розвитку соціальних навичок у першокурсників. Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг [збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції]. Відп. ред. В.Л. Зливков, Н.А. Харченко, С.О. Лукомська. Умань-Київ: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2021. С.26-27.
2. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. Київ, 2000. 102 с.
3. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
4. Реґо С., Фейдер С. Когнітивно-поведінкова терапія для психічного здоров'я. Науково обґрунтовані вправи для перетворення негативних думок та управління своїм благополуччям. Київ : Науковий світ, 2023. 172 с.

Додаткова література

1. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. С. 129-140.
2. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методика індивідуально-психологічного консультування. *Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти: Зб. наук. ст.* Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. С.70-71.
3. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників. *Практична психологія та соціальна робота.* 2002. №1. С. 1-3.

Контрольні питання:

1. Операціоналізуйте поняття «соціальна адаптація».
2. Виділіть основні критерії адаптації до навчання студентів-першокурсників.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-6

ТЕМА 2. СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ОСНОВА АДАПТАЦІЇ

Мета: психологічна підтримка процесу соціальної адаптації через створення ситуації співробітництва.

Професійна спрямованість:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Передумови конструктивної взаємодії у групі.
2. Співробітництво як основа позитивного психологічного клімату в групі.

Зміст практичного заняття:

1. Ознайомити студентів із загальними принципами конструктивної взаємодії у групі.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на покращення соціальної адаптації через створення ситуації співробітництва в академічній групі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Моя група у вигляді квітів»** (модифікація вправи В. Назаревич).
Мета вправи: *сприймання себе та інших членів академічної групи.*
2. **Вправа «Реклама групи»** (авторська)
Мета вправи: *формування командного способу взаємодії.*
3. **Вправа «Додаткове малювання (малюнок по колу)»** (В. Назаревич)
Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, розвиток конструктивного способу сприймання впливів навколишнього середовища.*

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

1. **Вправа «Передай рух»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, розвиток навичок співробітництва та конструктивної конкуренції.*
2. **Вправа «Колективний колаж»** (модифікація вправи В. Назаревич).
Мета вправи: *формування спільних ідей групи.*
3. **Техніка «Сформулюйте свої цінності»** (описана Т. Пітерсон).
Мета техніки: *розвиток навичок співробітництва через власних цінностей.*

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

1. **Вправа «Коли я прокидаюсь...»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: формування командного способу взаємодії, зниження фізичної та психологічної напруженості.
2. **Вправа «Особисті листи»** (К. Фопель)
Мета вправи: формування командного способу взаємодії, усвідомлення себе членом нової соціальної групи.
3. **Вправа «Павутина»** (К. Фопель)
Мета вправи: розвиток групової згуртованості.
4. **Вправа «Повітряна кулька»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)
Мета вправи: подолання напруженості учасників групи.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

Література*Основна література*

1. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. Київ, 2000. 102 с.
2. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
3. Пітерсон Т. 101 спосіб впоратися з тривогою, страхом і панічними атаками/ пер. з англ. Анастасія Дудченко. – 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2023. 240 с.
4. Реґо С., Фейдер С. Когнітивно-поведінкова терапія для психічного здоров'я. Науково обґрунтовані вправи для перетворення негативних думок та управління своїм благополуччям. Київ : Науковий світ, 2023. 172 с.

Додаткова література

1. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. С. 129-140.
5. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методика індивідуально-психологічного консультування. *Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти: Зб. наук. ст.* Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. С.70-71.
6. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників. *Практична психологія та соціальна робота.* 2002. №1. С. 1-3.

Контрольні питання:

1. Проаналізуйте передумови створення ситуації співробітництва в групі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7-8

ТЕМА 3. САМОРЕГУЛЯЦІЯ, ПОШУК ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ ТА МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Мета: розвиток професійних якостей та вмій у структурі соціальної адаптації студентів-першокурсників.

Професійна спрямованість:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Поняття про саморегуляцію особистості.
2. Способи розвитку саморегуляції.

Зміст практичного заняття:

1. Ознайомити студентів із поняттям саморегуляції.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток саморегуляції в емоційній та поведінковій сфері.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

1. **Техніки управління емоційними реакціями** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)

Мета вправи: розвиток вміння розпізнавати власні емоційні стани та керувати ними, зниження фізичної та психологічної напруженості.

2. **Діагностико-корекційні психологічні картинки «Яблуко і черв'ячок»** (В. Назаревич).

Мета техніки: пошук ресурсів для подолання негативних емоцій.

3. **МАК «Мій вояж»** (Ю.Ю. Дем'янчук, К.П. Гавриловська)

Мета техніки: пошук особистісних ресурсів для ефективної діяльності.

4. **Техніка «Побудьте трішки дослідником. Змініть свою думку про себе»** (описана Т. Пітерсон).

Мета техніки: аналіз та розвиток навички переформулювання негативних установок про себе через тривогу.

5. **Техніка «Зробіть банку для думок»** (описана Т. Пітерсон).

Мета техніки: розвиток навички пошуку ресурсів для подолання тривожних думок.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

1. **Вправа «Моя група як емоція»** (модифікація вправи В. Назаревич)

Мета вправи: розвиток емоційного самоконтролю, розуміння емоцій інших.

2. **Вправа «Хвиля потягувань»** (І.М. Матійків, А.І. Якимів, Т.Г. Черняк)

Мета вправи: зняття напруження в групі, повернення до стану «тут і зараз».

3. **Вправи на пошук своїх ресурсів** («Долонька ресурсів», «Намісто ресурсів» тощо).

4. **Техніка «У мене є думка, що...»** (описана Т. Пітерсон).

Мета техніки: розвиток навички дистанціюватися від тривожних думок.

5. **Техніка «Що ви покладете в голову замість тривожних думок?»** (описана Т. Пітерсон).

Мета техніки: розвиток навички заміщення тривожних думок на конструктивні.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

Література*Основна література*

1. Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво: Копенгаген: Європейський регіональний офіс Всесвітньої організації охорони здоров'я; 2020. Comprehensive mental health action plan 2013-2020. URL: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA66/A66_R8-en.pdf?ua=1
2. Кларк Д. Тривога і загнєпокоєння. Управління стресом для підлітків / Девід Кларк. Київ: Видавничий дім «СВАРОГ», 2023. 148 с.
3. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
4. Меннінг Дж., Ріджуей Н. Практика когнітивно-поведінкової терапії. Робочі листи та роздаткові матеріали для практикуючих фахівців КПТ та їхніх клієнтів. Київ: Діалектика, 2022. 174с.
5. Пітерсон Т. 101 спосіб впоратися з тривогою, страхом і панічними атаками/ пер. з англ. Анастасія Дудченко. – 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2023. 240 с.
6. Реґо С., Фейдер С. Когнітивно-поведінкова терапія для психічного здоров'я. Науково обґрунтовані вправи для перетворення негативних думок та управління своїм благополуччям. Київ : Науковий світ, 2023. 172с.
7. Чапмен А.Л., Гратц К.Л., Тул М.Т. Навички діалектичної поведінкової терапії для подолання тривоги. Київ : Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 308с.

Додаткова література

1. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. Київ, 2000. 102 с.
2. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методики індивідуально-психологічного консультування. *Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти*: Зб. наук. ст. Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. С.70-71.
3. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №1. С. 1-3.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте труднощі в саморегуляції особистості.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9**ТЕМА 4. ВМІННЯ ПЛАНУВАННЯ ЧАСУ ЯК ВАЖЛИВИЙ АДАПТАЦІЙНИЙ РЕСУРС**

Мета: розвиток професійних якостей та вмінь у структурі соціальної адаптації студентів-першокурсників.

Професійна спрямованість:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Категорія часу в психології.
2. Способи планування часу.

Зміст практичного заняття:

1. Ознайомити студентів із проблемою пошуку часових ресурсів.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток вміння планування часу.

1. **Техніка «Перевірка рівня своєї активності»** (описаний Д. Вестбруком).

Мета техніки: підвищення рівня власної активності через розвиток вміння планувати час.

2. **Робота з Матрицею Ейзенхауера**

Мета вправи: розвиток вміння розмежовувати справи за категоріями.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Участь у виконанні тренінгових вправ	100 балів

Література

Основна література

1. Бурка Джейн Б., Юен Ленора М. Прокрастинація. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 400 с.
2. Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво: Копенгаген: Європейський регіональний офіс Всесвітньої організації охорони здоров'я; 2020. Comprehensive mental health action plan 2013-2020. URL: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA66/A66_R8-en.pdf?ua=1
3. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. 94 с.
4. Джефф Сазерленд. Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 280 с.

Додаткова література

1. Левківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого навчального закладу: Навчальний посібник. Київ, 2001. 128 с.
2. Оборотов І.Г. Темпоральні грані права: Монографія. Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009. 230 с.
3. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі. *Сучасні освітні технології у вищій школі* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). Київ, 2007. С. 118–120.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте труднощі в розвитку вміння планувати час.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (МОДУЛЬ I)

Умовою допуску до МКР є зарахування всіх видів робіт, передбачених програмою курсу.

Модульна контрольна робота передбачає відповіді на питання, які пов'язані з процесом соціальної адаптації до навчання в університеті.

Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання МКР 1

Оцінка	Вимоги до знань, умінь та навичок студентів. Досягнення програмних результатів навчання
0-59 балів	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на низькому науково-теоретичному рівні – розкрито не всі питання контрольної роботи – відповіді поверхові, які не ілюструють глибокого розуміння змісту запитання – допущено велику кількість стилістичних та граматичних помилок
60-63 бали	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на достатньому науково-теоретичному рівні – розкрито всі питання контрольної роботи – відповіді ілюструють не достатнє розуміння змісту запитання – допущено стилістичні та граматичні помилки
64-73 бали	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на достатньому науково-теоретичному рівні – розкрито всі питання контрольної роботи – відповіді ілюструють достатнє розуміння змісту запитання – допущено стилістичні та граматичні помилки
74-81 бал	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на належному науково-теоретичному рівні – розкрито всі питання контрольної роботи – відповіді ілюструють достатньо глибоке розуміння змісту запитання – відсутні стилістичні та граматичні помилки
82-89 балів	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на високому науково-теоретичному рівні – розкрито всі питання контрольної роботи – відповіді ілюструють глибоке розуміння змісту запитання – відсутні стилістичні та граматичні помилки
90-100 балів	<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана на високому науково-теоретичному рівні – повністю розкрито всі питання контрольної роботи – відповіді ілюструють глибоке розуміння змісту запитання; наводяться власні приклади, які відповідають теоретичному викладу матеріалу – відсутні стилістичні та граматичні помилки

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ У МОДУЛІ 1

Відпрацьованими мають бути **всі** пропущені теми модуля 1.

Для того, щоб відпрацювати пропуск практичного заняття, потрібно підібрати та описати тренінгову вправу, метою якою є розвиток співробітництва в групі, налагодження стосунків, розвиток навичок взаємодії, розвиток навичок емоційної саморегуляції.

Описувати вправу за такою схемою:

Назва вправи:

Мета вправи:

Хід проведення:

Джерело, з якого взята вправа:

Оцінювання:

60 – 63 б. (опис вправи лише частково відповідає вказаній схемі, бібліографія джерела оформлена із суттєвими помилками)

64 – 73 б. (опис вправи лише частково відповідає вказаній схемі, бібліографія джерела оформлена правильно)

74 – 81 б. (опис вправи загалом відповідає вказаній схемі, бібліографія джерела оформлена правильно)

82 – 89 б. (опис вправи повністю відповідає вказаній схемі, бібліографія джерела оформлена правильно).

90 – 100 б. (опис вправи повністю відповідає вказаній схемі, бібліографія джерела оформлена правильно, вправа проведена в групі)

Відпрацювання тем надсилати на електронну адресу викладача у відповідні терміни. У темі листа писати назву дисципліни та дату практичного заняття, за яку надсилається відпрацьовується.

**Модуль 2. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА ТА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГІЯ ЯК САМОСТІЙНА НАУКА

Мета: ознайомити студентів із історичними аспектами становлення психології як самостійної прикладної науки.

Професійна спрямованість:

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

План:

1. Становлення психології як самостійної прикладної науки. Зв'язок психології з іншими науками.
2. Джерела психологічних знань.

Основні поняття	<i>психологія, побутова психологія, наукова психологія, практична психологія</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Групова робота (обговорення в підгрупах особливостей зв'язку психології з іншими науками; презентація результатів роботи)	100 балів

Література

Основна література

1. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. : 90-річчю Нац. акад. внутр. справ України присвяч. / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С. І. Корсун ; М-во внутр. справ України, Нац. акад. внутр. справ України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 182 с.
2. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. С. 29-38. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705662/1/ps_sluzzba.pdf

Додаткова література

1. Дуткевич Т. В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 256 с. URL: <https://kpd.edu.ua/biblioteka/%D0%9F/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D1%83%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%A2.%D0%92..pdf>

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

Контрольні питання:

1. Опишіть основні етапи становлення психології як самостійної науки.
2. Охарактеризуйте основні джерела психологічних знань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11-12

ТЕМА 6. ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЇ ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із основами здобуття професії психолога.

Професійна спрямованість:

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР23. Демонструвати готовність до прийняття рішень та дій, ґрунтуючись на принципі неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності у професійній діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

План:

1. Характеристика освітньо-професійної програми зі спеціальності 053 Психологія.
2. Доброчесність та самопрезентація фахівців.

Основні поняття	<i>загальні компетентності, спеціальні компетентності, програмні результати навчання</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань; групова робота: обговорення у підгрупах ситуацій порушення принципу доброчесності у контексті самопрезентації фахівця-психолога).	100 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

План:

1. Поняття про професійну етику. Етичні засади діяльності психологів.

Основні поняття	<i>професійна етика, повага до прав людини та гідності, компетентність, відповідальність, доброчесність</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- Опрацюйте Етичний кодекс психолога.
URL: https://www.npa-ua.org/_files/ugd/86d9b8_91576161f5464bc2a8b1fa49dc327fd4.pdf
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Тестові завдання	50 балів
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань; участь у груповій роботі: моделювання взаємодії психолога та клієнта; обговорення у підгрупах ситуацій порушення положень Етичного кодексу психолога).	50 балів

Література

Основна література

1. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. : 90-річчю Нац. акад. внутр. справ України присвяч. / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С. І. Корсун ; М-во внутр. справ України, Нац. акад. внутр. справ України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 182 с.
2. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного університету*. 2015. № 2. С. 162-167.
3. Освітньо-професійна програма «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка. 2024. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/StudyProgram/357/p8uo8dtz.pdf>
4. Перевалова Л. В. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.-метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва. Харків: ФОП Панов А.М., 2023. 92 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>
5. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. С. 46-54. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705662/1/ps_sluzzba.pdf
6. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/053-Psykholohiya-bakalavr.28.07-1.pdf> (дата звернення: 08.12.2021)

Додаткова література

1. Дуткевич Т. В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 256 с. URL: <https://kpd.edu.ua/biblioteka/%D0%9F%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D1%83%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%A2.%D0%92..pdf>

2. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. О. Приходько ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 3-тє вид., доповн. Київ: Каравела, 2012. 247 с.
3. Яблонська Т.М., Булатевич Н.М. Етичні виміри діяльності психолога в практиці психологічного консультування. *Психологічний журнал*. 2018. №5(15). С.237-251.
4. Myagotin A. V. Professionalnaya etika: sovremennyye tsennosti i smyislyi. *Tsennosti i smyislyi*. 2011. №2. S.74-80.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте освітньо-професійну програму зі спеціальності 053 Психологія.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні положення етичного кодексу психолога.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13

ТЕМА 7. ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ. ВИДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із видами діяльності психолога та особливостями роботи психолога в різних галузях.

Професійна спрямованість:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

План:

1. Види діяльності психолога:
 - психологічна просвіта, психологічна профілактика
 - психологічне консультування
 - психодіагностична робота
 - психологічна корекція та розвиток
 - психологічна експертиза
2. Робота психолога в різних галузях:
 - Психолог в освіті та соціальних службах
 - Психолог в медицині
 - Психолог у військовій сфері
 - Психолог на підприємстві
 - Психолог в правоохоронних органах

Основні поняття	<i>психологічна просвіта, психологічна профілактика, психологічна консультація, психодіагностика, психологічна корекція та розвиток, психологічна експертиза, професійні права, професійні обов'язки</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Тестові завдання	50 балів
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань; участь у груповій роботі: теоретичне моделювання окремих аспектів роботи психолога в різних галузях)	50 балів

Література

Основна література

1. Андроннікова К.А., Луценко О.Л. Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога у різних сферах практичної діяльності : навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 68 с. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/33586fc5-88b3-402d-99cd-8cf5206d72b5/content>
2. Булатевич Н. М. Організація діяльності психологічної служби: навч. посібник / Н.М.Булатевич. Суми. СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2015. 445 с. URL: https://uaped.com/files/-----_-----_2_06_2019.pdf
3. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. : 90-річчю Нац. акад. внутр. справ України присвяч. / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С. І. Корсун ; М-во внутр. справ України, Нац. акад. внутр. справ України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 182 с.
4. Черезова І.О. Психологічна експертиза: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. Бердянськ: БДПУ, 2018. 262 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045003.pdf>

Додаткова література

1. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька. 2-ге вид. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 255 с. URL: <https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%9F/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D1%83%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%A2.%D0%92..pdf>
2. Панок В. Г. Становлення психологічної служби системи освіти в контекстів суспільних трансформацій в Україні / В.Г. Панок, Н.В. Лунченко. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди* : Психологія. Харків: ХНПУ, 2018. Вип. 58. С. 8-24.
3. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. С. 29-38. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705662/1/ps_sluzzba.pdf
4. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. О. Приходько ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 3-тє вид., доповн. Київ: Каравела, 2012. 247 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте основні види діяльності практичного психолога.
2. Дайте загальну характеристику роботи психолога в різних галузях.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14

ТЕМА 8. ПРОФЕСІЙНЕ ТА ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із теоретико-методологічними засадами професійного та особистісного зростання психолога.

Професійна спрямованість:

- ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР 19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

План:

1. Професійні та особистісні якості психолога.
2. Особливості впровадження професійно орієнтованих завдань у навчальний процес на соціально-психологічному факультеті. Алгоритм роботи над професійно орієнтованим завданням (О.Л.Музика, В.В.Горбунова, І.С.Загурська, Т.М.Майстренко).

Основні поняття	<i>мислення, творче мислення, здібності, творчість</i>
------------------------	--

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань; участь у груповій роботі: дискусія у підгрупах щодо окремих етапів алгоритму роботи над професійно орієнтованим завданням)	100 балів

Література*Основна література*

1. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного університету*. 2015. № 2. С. 162-167.
2. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року)– 3-тє

- вид., перероб. і доп. – Житомир: Видво ЖДУ ім. І.Франка, 2010. С. 9-23. URL: http://eprints.zu.edu.ua/4542/1/%D0%9E_%D0%9B_%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0_1_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB.pdf
3. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. С. 233-258. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705662/1/ps_sluzzba.pdf

Додаткова література

1. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька. 2-ге вид. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 255 с. URL: <https://kpd.edu.ua/biblioteka/%D0%9F/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D1%83%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%A2.%D0%92..pdf>
2. Кокур О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. Київ: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. 200 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/1651/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BD_%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80_12.pdf
3. Попова А. Як приборкати час? 32 ідеї тайм-менеджменту для дітей. Харків: Основа, 2018. 104 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте професійні та особистісні якості психолога.
2. Опишіть основні етапи виконання професійно орієнтованого завдання з психології.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15

ТЕМА 9. ОСНОВИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Мета: ознайомити студентів із основами академічної доброчесності, організацією роботи у навчальний час, видами навчальної діяльності.

Професійна спрямованість:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР 19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

ПР23. Демонструвати готовність до прийняття рішень та дій, ґрунтуючись на принципі неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності у професійній діяльності.

План:

1. Поняття про академічну доброчесність.
2. Види навчальної діяльності студентів та організація роботи у навчальний час:
 - робота студентів на лекціях та практичних заняттях
 - формулювання думки та оформлення усних та письмових відповідей студентами

3. Робота в бібліотеці. Види каталогів. Алгоритм підбору навчальної та наукової літератури.

Основні поняття	<i>академічна доброчесність, лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, каталог, навчальна та наукова література</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Усна відповідь (відвідування бібліотеки; обговорення теоретичних питань; участь у груповій роботі: дискусія у підгрупах щодо причин порушення академічної доброчесності)	100 балів

Література

Основна література

1. Бугра А.В., Коновал О.А. Методика самостійної роботи студентів : навчально-методичний посібник / А.В. Бугра, О.А. Коновал. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014 - 124 с. URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3481/%D0%91%D1%83%D0%B3%D1%80%D0%B0%20%D0%90.%D0%92.,%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%20%D0%9E.%D0%90.%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82_%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82_%D0%B2,%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87-%D0%BC%D0%B5%D1%82%20%D0%BF%D0%BE%D1%81_%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Гаркуша І.В. Риторична культура мовлення сучасного фахівця-психолога: навчальний посібник / І.В. Гаркуша. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. с.144. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/79922f55-1da2-49d4-ad0a-29e996225af0/content>
3. Рудик В.А., Хищенко О.А. До проблеми правового регулювання відповідальності за порушення академічної доброчесності. Актуальні проблеми юридичної науки та практики. 2017. №1. С. 7-12. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Do-probl.pprav.regulyuv.vidpovid.pri-porushen.-AD.pdf>
4. Студентський плагіат в онлайн-світі: проблеми та їх вирішення / за ред. Тім С. Робертса. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 416 с.
5. Традиційні каталоги наукових бібліотек освітянської галузі: Організація, ведення й редагування: Метод. рек. / Лобановська І. Г., Гаврилюк Р. П., Помчалова О. Г., Дубова Л. Г., Іванова Н. С., Гузняєва І. А., Коваленко С. Г.; За заг. ред. Лобановської І. Г.; АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2006. С.10. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/Katalogy_2006.pdf

6. Чепис О.І., Чепис Т.В. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Вип.61. Том.2. С. 51-55. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/14-1.pdf>.

Додаткова література

1. Бібліотека: місце традицій, простір інновацій : матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, наук. б-ка. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. – 158 с. URL: <https://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Biblioteka-mistse-traditsiy.pdf>
2. Грицюк Л.К., Сірук М.В. Організація самостійної роботи студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. №17. С.9-14. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/1010/3/Gritsyuk.pdf>

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте види навчальної діяльності студентів.
2. Як правильно підбирати навчальну та наукову літературу? Складіть алгоритм підбору літератури.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №16-17

ТЕМА 10. ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Мета: ознайомити студентів із основами науково-дослідницької роботи.

Професійна спрямованість:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №16

План:

1. Види навчальної та наукової літератури.
2. Поняття про науковий стиль та академічне письмо.
3. Теоретичний аналіз проблеми дослідження та правила наукових посилань.

Основні поняття	<i>науковий стиль, академічне письмо, види наукових посилань</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання

- опрацюйте основні поняття
-
- опрацюйте інформацію із **вказаних сторінок** першоджерел:
1. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. 2-е вид., вип. та доп. Житомир, 2007. С. 14-15.
URL:
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/1868/1/%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%9E%D0%92__%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9E%D0%A2%D0%98_2_%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf
 2. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології / Уклад.: К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Л.М. Фальковська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2024. С.17-18; С. 54-56.
URL:
<http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/39339>
-
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань та першоджерел; участь у груповій роботі: дискусія та обговорення видів навчальної та наукової літератури; вирішення практичних завдань, пов'язаних із оформленням наукових посилань)	100 балів

Література

Основна література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
URL:
<http://elibrary.donnue.edu.ua/1644/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%BE.pdf>
2. Академічне письмо: навчальний посібник / укладачі :Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b717def-2ac0-454d-826f-ce62ebccef75/content>
3. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Київ : Віхола. 2021. 224 с.
4. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ : Наш формат, 2022. 296 с.
5. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20241/1/akadem_mart.pdf
6. Національний проект: пишемо есе. Методичні матеріали для вчителів, 2024: режим доступу. URL: https://essay.nus.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/metodychni_materialy_dlya_vchyteliv-1.pdf

7. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. С.33-34; С.154-155; С. 184-189; С.194-205; С.298-301.
URL: <https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/naykov-ctul-ukr-mova.pdf>
8. Щербина С.М. Науковий стиль у системі стильової диференціації сучасних літературних мов. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2018. Вип. 16. С. 261-268.
URL:
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20001/Shcherbyna%20S.%20M..pdf?sequence=1>

Додаткова література

1. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практич. посіб. / В.І. Лутовинова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2007. с.
URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/lutovinova_Referuvannia_2007.pdf
2. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В.В. Горбунова, К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Н.М. Шикирава. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. 54 с.
3. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів спеціальності «Початкова освіта» заочної форми навчання. Івано-Франківськ, 2018. 106 с.
URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3587.pdf>
4. Основні вимоги до написання наукової статті : методичні рекомендації / укладачі: Г. З. Шевчук, Л.І. Гаврилюк, Т.В. Гаврилюк. Луцьк: ВІППО, 2016. 76 с.
URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/naukovistat-1557135224.pdf>

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Опишіть вимоги до академічного письма.
2. Опишіть правила наукових посилань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17

План:

1. Правила підбору та опрацювання навчальної та наукової літератури.
2. Правила оформлення бібліографії використаних джерел.

Основні поняття	<i>бібліографія, складові бібліографії</i>
Завдання для самостійної роботи	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ опрацюйте питання ▪ опрацюйте основні поняття 	

- опрацюйте інформацію із вказаних сторінок першоджерела:

1. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології / Уклад.: К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Л.М. Фальковська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2024. С.19; С. 46-50.

URL:

<http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/39339>

- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання плану

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Тестові завдання	50 балів
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань; участь у груповій роботі: виконання практичного завдання, пов'язаного із оформленням бібліографії першоджерел)	50 балів

Література

Основна література

1. Бугра А.В., Коновал О.А. Методика самостійної роботи студентів : навчально-методичний посібник / А.В. Бугра, О.А. Коновал. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014 – С. 20-29.

URL:

https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3481/%D0%91%D1%83%D0%B3%D1%80%D0%B0%20%D0%90.%D0%92.,%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%20%D0%9E.%D0%90.%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82_%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82_%D0%B2,%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87-%D0%BC%D0%B5%D1%82%20%D0%BF%D0%BE%D1%81_%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

9. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. С.33-34; С.154-155; С. 184-189; С.194-205; С.298-301.

URL: <https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/naykov-ctul-ukr-mova.pdf>

2. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В.В. Горбунова, К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Н.М. Шикирава. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. С.47-50.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/33975>

3. Правила оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).

Додаткова література

1. Артемчук Г.І. Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ: Форум, 2000. 271 с.
2. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практ. посіб. / В.І. Лутовинова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ

- України ім. В.О.Сухомлинського. Київ, 2007. с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/lutovinova_Referuvannia_2007.pdf
3. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів спеціальності «Початкова освіта» заочної форми навчання. - Івано-Франківськ, 2018. 106 с. <http://194.44.152.155/elib/local/3587.pdf>
 4. Шуневич О.М. Лінгводидактичні основи формування в старшокласників уміння конспектувати навчальні тексти. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна.* 2013. Вип. 40. С. 272-275.
 5. Шуневич О.М. Уміння працювати з навчальним текстом як складова комунікативної компетентності: методичні рекомендації. Житомир: Інформаційно-видавничий центр обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, 2010. 29с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Контрольні питання і завдання:

1. Опишіть правила підбору навчальної та наукової літератури.
2. Охарактеризуйте правила оформлення бібліографії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №18

ТЕМА 11. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. РЕФЕРУВАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

Мета: навчити студентів реферувати першоджерела.

Професійна спрямованість:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР 19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

План:

1. Правила підбору наукової статті з фахових періодичних видань.
2. Оформлення бібліографії наукової статті.
3. Опрацювання наукової статті:
 - загальне розуміння змісту
 - визначення логічних частин наукової статті
 - виділення ключових ідей кожної логічної частини
4. Реферування наукової статті відповідно до вимог наукового стилю та правил академічного письма.

Оцінювання

Види роботи	Критерії оцінювання
Обговорення вимог до видів реферування наукової статті	100 балів

Література

Основна література

1. Академічне письмо: навчальний посібник / укладачі :Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b717def-2ac0-454d-826f-ce62ebccef75/content>
2. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Київ : Віхола. 2021. 224 с.
3. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ : Наш формат, 2022. 296 с.
4. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практ. посіб. / В.І. Лутовинова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2007. 73 с.
URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/lutovinova_Referuvannia_2007.pdf
5. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В.В. Горбунова, К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Н.М. Шикирава. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. С.47-50.
URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/33975>
6. Національний проєкт: пишемо есе. Методичні матеріали для вчителів, 2024: режим доступу.
URL: https://essay.nus.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/metodychni_materialy_dlya_vchyteliv-1.pdf
7. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. С.33-34; С.154-155; С. 184-189; С.194-205; С.298-301.
URL: <https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/naykov-ctul-ukr-mova.pdf>
8. Правила оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).

Додаткова література

1. Артемчук Г.І. Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ: Форум, 2000. 271 с.
2. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практ. посіб. / В.І. Лутовинова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2007. с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/lutovinova_Referuvannia_2007.pdf
3. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів спеціальності «Початкова освіта» заочної форми навчання. - Івано-Франківськ, 2018. 106 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/3587.pdf>
4. Основні вимоги до написання наукової статті : методичні рекомендації / укладачі: Г. З. Шевчук, Л.І. Гаврилюк, Т.В. Гаврилюк. Луцьк: ВІППО, 2016. 76 с.
URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/naukovistat-1557135224.pdf>

Контрольні питання і завдання:

1. Зареферуйте самостійно обрану наукову статтю.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (МОДУЛЬ II)

Умовою допуску до МКР є зарахування всіх видів робіт, передбачених програмою курсу.

Текст реферату-конспекту

Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання МКР 2

Оцінка	Вимоги до знань, умінь та навичок студентів. Досягнення програмних результатів навчання
0-59 балів	<ul style="list-style-type: none"> – велика кількість помилок в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – не дотримано вимог до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить багато упушень у співвідношенні до першоджерела – не дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – не дотримано вимог до форматування тексту – допущено стилістичні та граматичні помилки
60-63 бали	<ul style="list-style-type: none"> – помилки в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – не дотримано більшості вимог до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить упушення у співвідношенні до першоджерела – загалом не дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – не дотримано більшості вимог до форматування тексту – допущено стилістичні та граматичні помилки
64-73 бали	<ul style="list-style-type: none"> – помилки в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – частково не дотримано вимог до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить незначні упушення у співвідношенні до першоджерела – частково не дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – частково не дотримано вимог до форматування тексту – допущено стилістичні та граматичні помилки

74-81 бал	<ul style="list-style-type: none"> – незначні помилки в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – дотримані вимоги до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить незначні упущення у співвідношенні до першоджерела – загалом дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – дотримані вимоги до форматування тексту – відсутні стилістичні та граматичні помилки
82-89 балів	<ul style="list-style-type: none"> – відсутні помилки в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – дотримані вимоги до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу містить незначні упущення у співвідношенні до першоджерела – загалом дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – дотримані вимоги до форматування тексту – відсутні стилістичні та граматичні помилки
90-100 балів	<ul style="list-style-type: none"> – відсутні помилки в оформленні бібліографії реферованого першоджерела – дотримані вимоги до структурування реферованого першоджерела – основна частина зареферованого матеріалу не містить упущень у співвідношенні до першоджерела – повністю дотримано вимог до використання наукового стилю під час викладу матеріалу – дотримані вимоги до форматування тексту – відсутні стилістичні та граматичні помилки

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ У МОДУЛІ 2

Відпрацьованими мають бути **всі** пропущені теми модуля 2.

До кожної теми практичного заняття у **плані вказані питання, основні поняття та завдання до самостійної роботи**. Відпрацювання всіх питань та завдань подаються на перевірку у письмовому (рукописному або друкованому вигляді) на електронну пошту викладача у відповідні терміни. **Обов'язково вказується використана література, на основі аналізу якої здобувач/здобувачка виконав/виконала роботу.**

Критерії оцінювання виконаної роботи відповідають тим, які вказані після кожного практичного заняття.

ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

- Володіння теоретичним та практичним матеріалом із усіх тем освітньої компоненти.
- Виконання всіх обов'язкових завдань, передбачених робочою програмою та методичними рекомендаціями.
- Вчасно (у терміни, озвучені викладачем) відпрацьовані всі пропущені заняття модуля 1 і модуля 2.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів розраховується:

№ модулю	M _{%n} (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	M _{%1} = 50%
Модуль 2	M _{%2} = 50%
Сума	100

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить **60 і більше балів (мінімальний бал за всі теми та модульні контрольні роботи має бути 60, а також здобувач / здобувачка не мають великої кількості пропущених занять)**, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет включає **три види** завдань.

I. Тестове завдання (максимальна кількість балів - 20).

Приклад тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

Згідно з Етичним Кодексом участь у дослідженні має бути:

- а) добровільною;
- б) клієнт не має права відмовитися від участі в дослідженні;
- в) обов'язково-примусовою;
- г) особливості участі в дослідженні не описується в Етичному кодексі

II. Теоретичне питання, яке передбачатиме демонстрацію здобувачами уміння порівнювати, узагальнювати, виділяти схоже та відмінне (максимальна кількість балів - 30).

III. Професійно-орієнтоване завдання (Реферування частини запропонованої наукової статті відповідно до вимог реферування першоджерел. Максимальна кількість балів – 50).

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Становлення психології як самостійної прикладної науки. Зв'язок психології з іншими науками.
2. Джерела психологічних знань.
3. Характеристика освітньо-професійної програми зі спеціальності 053 Психологія.
4. Добросесність та самопрезентація фахівців.
5. Поняття про професійну етику. Етичні засади діяльності психологів.
6. Види діяльності психолога.
7. Робота психолога в різних галузях.
8. Професійні та особистісні якості психолога.
9. Поняття про академічну добросесність.
10. Види навчальної діяльності студентів та організація роботи у навчальний час.
11. Робота в бібліотеці. Види каталогів. Алгоритм підбору навчальної та наукової літератури.
12. Види навчальної та наукової літератури.
13. Поняття про науковий стиль та академічне письмо.
14. Теоретичний аналіз проблеми дослідження та правила наукових посилань.
15. Правила підбору та опрацювання навчальної та наукової літератури.
16. Правила оформлення бібліографії використаних джерел.

Список рекомендованих джерел та літератури

Основна:

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Академічне письмо: навчальний посібник / укладачі : Т.М. Костирко, С.В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
3. Андроннікова К.А., Луценко О.Л. Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога у різних сферах практичної діяльності : навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 68 с.
4. Бугра А.В., Коновал О.А. Методика самостійної роботи студентів : навчально-методичний посібник / А.В. Бугра, О.А. Коновал. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014. С. 20-29.
5. Булатевич Н. М. Організація діяльності психологічної служби: навч. посібник / Н.М.Булатевич. Суми. СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2015. 445 с.
6. Бурка Джейн Б., Юен Ленора М. Прокрастинація. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 400 с.
7. Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво: Копенгаген: Європейський регіональний офіс Всесвітньої організації охорони здоров'я; 2020. Comprehensive mental health action plan 2013-2020.
8. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. 94 с.
9. Джефф Сазерленд. Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 280 с.
10. Загурська І.С. Значення адаптаційного тренінгу для розвитку соціальних навичок у першокурсників. Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг [збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції]. Відп. ред. В.Л. Злишков, Н.А. Харченко, С.О. Лукомська. Умань-Київ: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2021. С.26-27.
11. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Київ : Віхола. 2021. 224 с.
12. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ : Наш формат, 2022. 296 с.
13. Іванова О.В. Психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. : 90-річчю Нац. акад. внутр. справ України присвяч. / О.В. Іванова, Л.М. Москалюк, С.І. Корсун ; М-во внутр. справ України, Нац. акад. внутр. справ України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 182 с.
14. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного університету*. 2015. № 2. С. 162-167.
15. Кларк Д. Тривога і загнєпокоєння. Управління стресом для підлітків / Девід Кларк. Київ: Видавничий дім «СВАРОГ», 2023. 148 с.
16. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. Київ, 2000. 102 с.
17. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
18. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.

19. Меннінг Дж., Ріджуей Н. Практика когнітивно-поведінкової терапії. Робочі листи та роздаткові матеріали для практикуючих фахівців КПТ та їхніх клієнтів. Київ: Діалектика, 2022. 174 с.
20. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В.В. Горбунова, К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Н.М. Шикирава. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. 54 с.
21. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів. *Професійно-орієнтовані завдання з психології* / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир, 2010. С. 7-22.
22. Національний проєкт: пишемо есе. Методичні матеріали для вчителів, 2024: режим доступу. URL: https://essay.nus.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/metodychni_materialy_dlya_vchyteliv-1.pdf
23. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. 392 с.
24. Освітньо-професійна програма «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка. 2024.
25. Основні вимоги до написання наукової статті : методичні рекомендації / укладачі: Г. З. Шевчук, Л.І. Гаврилюк, Т.В. Гаврилюк. Луцьк: ВППО, 2016. 76 с.
26. Панок В. Г. Становлення психологічної служби системи освіти в контекстів суспільних трансформацій в Україні / В. Г. Панок, Н. В. Лунченко. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди* : Психологія. Харків: ХНПУ, 2018. Вип. 58. С. 8-24.
27. Пітерсон Т. 101 спосіб впоратися з тривогою, страхом і панічними атаками/ пер. з англ. Анастасія Дудченко. – 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2023. 240 с.
28. Перевалова Л. В. П27 Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва. Харків: ФОП Панов А. М., 2023. 92 с.
29. Правила оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).
30. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. О. Приходько ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 3-тє вид., доповн. Київ: Каравела, 2012. 247 с.
31. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
32. Реґо С., Фейдер С. Когнітивно-поведінкова терапія для психічного здоров'я. Науково обґрунтовані вправи для перетворення негативних думок та управління своїм благополуччям. Київ : Науковий світ, 2023. 172с.
33. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №1. С. 1-3.
34. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія. 2019.
35. Чапмен А.Л., Гратц К.Л., Тул М.Т. Навички діалектичної поведінкової терапії для подолання тривоги. Київ : Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 308с.
36. Черезова І.О. Психологічна експертиза: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. Бердянськ: БДПУ, 2018. 262 с.
37. Шуневич О.М. Лінгводидактичні основи формування в старшокласників уміння конспектувати навчальні тексти. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна*. 2013. Вип. 40. С. 272-275.

38. Щербакова К. Вступ до спеціальності [Текст] : навч.-метод. посіб. / К. Щербакова, Л. Макаренко ; М-во освіти та науки України, Маріуп. держ. ун-т. - [3-тє вид., оновл. і допов.]. Львів : Новий світ-2000, 2019. 214 с.
39. Щербина С.М. Науковий стиль у системі стильової диференціації сучасних літературних мов. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2018. Вип. 16. С. 261-268.

Додаткова:

1. Артемчук Г.І. Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ: Форум, 2000. 271 с.
2. Бібліотека: місце традицій, простір інновацій : матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури и мистецтв, наук. б-ка. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. – 158 с.
3. Бугра А.В., Коновал О.А. Методика самостійної роботи студентів : навчально-методичний посібник / А.В. Бугра, О.А. Коновал. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014 - 124 с.
4. Гаркуша І.В. Риторична культура мовлення сучасного фахівця-психолога: навчальний посібник / І.В. Гаркуша. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. с.144.
5. Грицюк Л.К., Сірук М.В. Організація самостійної роботи студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. №17. С.9-14.
6. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька. 2-ге вид. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 255 с.
7. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. Київ: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. 200 с. Попова А. Як приборкати час? 32 ідеї тайм-менеджменту для дітей. Харків: Основа, 2018. 104 с.
8. Лутовинаова В.І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практ. посіб. / В.І. Лутовинаова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2007. с.
9. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. С. 129-140.
10. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с
11. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів спеціальності «Початкова освіта» заочної форми навчання. - Івано-Франківськ, 2018. 106 с.
12. Оборотов І.Г. Темпоральні грані права: Монографія. Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009. 230 с.
13. Панок В. Г. Становлення психологічної служби системи освіти в контекстів суспільних трансформацій в Україні / В.Г. Панок, Н.В. Лунченко. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди* : Психологія. Харків: ХНПУ, 2018. Вип. 58. С. 8-24.
14. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методики індивідуально-психологічного консультування. *Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти*: Зб. наук. ст. Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. С.70-71.

15. Попова А. Як приборкати час? 32 ідеї тайм-менеджменту для дітей. Харків: Основа, 2018 . 104 с.
16. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. О. Приходько ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 3-тє вид., доповн. Київ: Каравела, 2012. 247 с.
17. Психологічна деонтологія (інтерв'ю з директором Українського науково-методичного центру психології та соціальної роботи Віталієм Григоровичем Панком). *Психолог.* 2004. №43(139). – С.2-4.
18. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. С. 29-38.
19. Рудик В.А., Хименко О.А. До проблеми правового регулювання відповідальності за порушення академічної доброчесності. Актуальні проблеми юридичної науки та практики. 2017. №1. С. 7-12.
20. Смагіна Т.М. Шуневич О.М. Умови розвитку гнучких навичок (soft skills) педагогів у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації. Український педагогічний журнал. 2019. №2. С. 73-80.
21. Традиційні каталоги наукових бібліотек освітянської галузі: Організація, ведення й редагування: Метод. рек. / Лобановська І. Г., Гаврилюк Р. П., Помчалова О. Г., Дубова Л. Г., Іванова Н. С., Гузняєва І. А., Коваленко С. Г.; За заг. ред. Лобановської І. Г.; АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2006. С.10.
22. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі. *Сучасні освітні технології у вищій школі* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). Київ, 2007. С. 118–120.
23. Чепис О.І., Чепис Т.В. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2020. Вип.61. Том.2. С. 51-55.
24. Шевченко С.В. Тренінг підвищення особистісного адаптаційного потенціалу студентів та рівня їх розумової працездатності. *Практична психологія та соціальна робота.* 2012. № 11. С. 7-30.
25. Шуневич О.М. Вивчення критеріїв оцінювання конспекту навчального тексту як складник методики формування у старшокласників уміння конспектувати. *Українська мова і література в школі.* № 7. 2009. С. 10-13.
26. Шуневич О.М. Структурно-функціональна модель уміння конспектувати науково-навчальні тексти. *Українська мова і література в школі.* № 3. 2008. С. 8-11.
27. Шуневич О.М. Сучасний підхід до виділення критеріїв оцінювання конспекту навчального тексту // *Післядипломна педагогічна освіта в контексті інноваційного розвитку: Науково-методичний збірник / За ред. І.І. Якухно.* Житомир : ОППО, 2009. С. 181-190.
28. Шуневич О.М. Уміння працювати з навчальним текстом як складова комунікативної компетентності: методичні рекомендації. Житомир: Інформаційно-видавничий центр обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, 2010. 29с.
29. Шуневич О.М. Формування в учнів уміння працювати з навчальним текстом. *Педагогічна Житомирщина.* №5-6. 2010. С. 18-22.
30. Яблонська Т.М., Булатевич Н.М. Етичні виміри діяльності психолога в практиці психологічного консультування. *Психологічний журнал.* 2018. №5(15). С.237-251.
31. Myagotin A. V. Professionalnaya etika: sovremennyye tsennosti i smyislyi. *Tsennosti i smyislyi.* 2011. №2. S.74-80.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Закони України: режим доступу. URL: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
3. Інститут модернізації змісту освіти: режим доступу. URL: <https://imzo.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
5. Національна психологічна асоціація України: режим доступу. URL: <https://www.npa-ua.org/>
6. Наукове письмо. URL:
<https://www.youtube.com/@%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%9F%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%BE/featured>
7. American Psychological Association. URL: <https://www.apadivisions.org/division-3/publications/journals>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ОРГАНІЗАЦІЙНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РЕФЕРУВАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

1. Підберіть статтю з психологічної проблематики. При пошуку наукової статті керуйтеся власними науковими інтересами.

2. Переконайтеся, що підібрана наукова стаття містить всі бібліографічні складові.

3. Перед тим, як почати реферування наукової статті, **уважно повторно опрацюйте** матеріал з рекомендованої до практичних занять №16-18 основної літератури. Зокрема, це стосується таких **джерел інформації**:

✓ Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології / Уклад.: К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Л.М. Фальковська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2024. С. 54-56.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/39339>

✓ Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. С. 184-188; С.194-202; С.298-301.

URL: <https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/naukov-ctul-ukr-mova.pdf>

✓ Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: Практич. посіб. / В.І. Лутовинова; наук. ред. Г.М. Швецова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2007. С.36-37.

URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/lutovinova_Referuvannia_2007.pdf

4. Починайте реферування наукової статті відповідно до вимог наукового стилю, академічного письма та вимог до оформлення.

Вимоги до оформлення

✓ Реферат-конспект можна виконати від руки (розбірливим почерком з урахуванням вимог до структурування тексту) **АБО** виконати на комп'ютері, дотримуючись таких вимог форматування:

Параметри сторінки:

Формат А4, орієнтація книжкова.

Розміри полів – зверху та знизу – по 2 см, справа – 1 см, зліва – 3 см.

Вирівнювання тексту за шириною сторінки.

Шрифт – Times New Roman, розмір – 14.

Міжрядковий інтервал – 1,5;

Інтервал між абзацами – 0;

Відступ першого рядка (абзац) – 1,25 см.

✓ **Обсяг реферату-конспекту:** 2-4 сторінки.

✓ Підписується робота по завершенню внизу сторінки справа.

СТРУКТУРА ТА ОРІЄНТОВНИЙ ЗРАЗОК РЕФЕРУВАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ*

**Наповнення та структурні компоненти реферату-конспекту будуть залежати від специфіки наукової статті, яка буде реферуватися.*

1. **Складіть бібліографічний опис наукової статті.** Бібліографічний опис на первинний документ складають згідно з вимогами чинного стандарту.
2. **Зареферуйте основну частину** наукової статті. Складові основної частини наведені у прикладі.
3. **Зробіть підсумок.** Підсумок – це до 4 речень рефлексованих роздумів про прочитане. У підсумку напишіть, на які роздуми Вас наштовхнула прочитана та зареферована стаття.

ПРИКЛАД

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС НАУКОВОЇ СТАТТІ

Загурська І., Дем'янчук Ю. До проблеми планування та організації експериментальних досліджень у психології. *Вісник Львівського університету*. Серія психологічні науки. 2023. Вип. 15. С. 35-42.

URL: http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/15_2023/15_2023.pdf (Дата перегляду: 03.11.2024).

МЕТА І ЗМІСТ РЕФЕРОВАНОГО НАУКОВОГО ДЖЕРЕЛА

Автори статті здійснюють теоретичний аналіз проблеми експериментальних досліджень у психології. Підкреслюється, що в українській та зарубіжній психології є необхідність посилення уваги до ролі експерименту як методу наукового дослідження. На основі проаналізованих наукових публікацій Ю. Дем'янчук та І. Загурська підкреслюють тенденцію до зменшення кількості експериментальних досліджень в українській психології. На протигагу цій тенденції, огляд зарубіжних фахових видань на сайті Американської психологічної асоціації (Journal of Experimental Psychology: Animal Learning and Cognition, Journal of Experimental Psychology: Applied, Journal of Experimental Psychology: General, Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition, Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance) дозволив авторам статті відмітити особливу увагу до експериментальних наукових досліджень. На основі здійсненого аналізу зарубіжних періодичних видань із експериментальної психології зроблено висновок про важливість проведення реплікаційних експериментальних досліджень.

Реферована наукова стаття включає опис планування, організації та захисту власного експериментального дослідження із можливістю подальшої публікації результатів у збірниках наукових праць.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ (*цей пункт є актуальним до опису, якщо в реферованій статті є описані методи дослідження*).

У наведеному прикладі реферування наукової статті цей пункт опускається, оскільки стаття є методологічною. Замість цього пункту наводиться пункт «Виклад основного матеріалу статті».

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ НАУКОВОЇ СТАТТІ.

Автори статті покроково описують етапи планування та організації психологічного експерименту. Зокрема, наголошується, що дослідження починається із формулювання теми, яку студенти обговорюють на заняттях із викладачем. Після її узгодження починається планування та організація експерименту. Всі етапи роботи пропонується оформити у вигляді звіту за результатами наукового дослідження.

Звіт за результатами експериментального дослідження включає титульну сторінку, вступну, теоретичну та практичну частину. Практична частина містить опис всіх основних структурних елементів експериментального психологічного дослідження.

КОНКРЕТНІ РЕЗУЛЬТАТИ (*цей пункт є актуальним до опису, якщо в реферованій статті є описані результати психологічного дослідження*).

У наведеному прикладі реферування наукової статті цей пункт опускається, оскільки стаття є методологічною. Замість цього пункту наводиться пункт «Приклад планування експериментального дослідження».

ПРИКЛАД ПЛАНУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Автори реферованої статті наводять приклад планування експериментального дослідження на тему: «Вплив корекційно-розвиткової роботи психолога на прояв гніву у підлітковому віці».

Відповідно до вказаної теми виокремлюються та формулюються всі складові експериментального дослідження:

- незалежна змінна та залежна змінна;
- експериментальна гіпотеза;
- опис експериментальної ситуації;
- вибір стратегії експериментального дослідження, вибір плану за способом представлення незалежних змінних (якісного, кількісного чи комбінованого), опис незалежних змінних;
- вибір плану за кількістю груп;
- вибір плану за кількістю незалежних змінних та їх варіантів;
- вибір плану за особливостями контролю валідності (доекспериментальний, істинний чи квазіекспериментальний), визначення плану, представлення схеми плану;
- методи виміру залежної змінної;
- визначення способів контролю валідності в експерименті (загрози внутрішньої та зовнішньої валідності);
- перевірка статистичної достовірності результатів дослідження;
- деонтологічний аналіз експерименту;

- висновки за результатами експериментального дослідження;
- список використаних джерел та літератури, яка використовувалась у процесі планування, організації та опису результатів експериментального дослідження.

ВИСНОВКИ І ПОЗИЦІЯ АВТОРА В РОЗВ'ЯЗАННІ ПОСТАВЛЕНИХ ЗАВДАНЬ

У висновках реферованої статті автори наголошують на важливості експериментальних досліджень у психології. Організація, планування та проведення експериментальних психологічних досліджень дозволить здобувачам вищої освіти розвивати спеціальні компетентності, які важливі для майбутніх дослідників.

СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ, ШЛЯХИ ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ

Представлені матеріали наукової статті Ю. Дем'янчук та І. Загурської будуть корисними майбутнім психологам, які вивчають експериментальну психологію та всім зацікавленим фахівцям.

ПІДСУМОК

Проаналізований текст наукової статті наводить на думку про перспективи подальшої роботи, які можуть вбачатися в розробці методичних рекомендацій до планування та організації експериментальних досліджень за планами істинних експериментів та квазіекспериментальними планами.

*Реферування наукової статті виконала / виконав
студентка / студент 16 Бд-Психологія групи
ПІБ*